

Egyesületi Hírek

Választmányi ülés Dunaújvárosban

Az OMBKE választmánya 2005. május 19-én, a 94. Küldöttgyűlést megelőző napon Dunaújvárosban, a Kerpely Antal kollégium Kék Termében ülésezett *dr. Tolnay Lajos* elnök vezetésével. *Dr. Tolnay Lajos* a napirendek szellemében kihangsúlyozta, hogy elsősorban a következő kérdéseket javasolja megvitatni:

- Az OMBKE fiatal tagjainak részvétele az egyesület munkájában.
- Az egyesület tagságának bővítése fiatalokkal.
- Hogyan tudnak bekapcsolódni a fiatalok az egyesület tevékenységébe?
- A főiskola, ill. egyetem elvégzése után hogyan lehetne a fiatalok és az OMBKE kapcsolatát folyamatossá tenni, amikor az iparba kerülnek?
- Mit várnak fiatal tagjaink az egyesülettől?
- Mit vár az egyesület a fiatal tagjaitól?

A helyszínt figyelembe véve, a választmány napirendre tűzte a legnagyobb taglétszámmal rendelkező helyi szervezetünk, a Dunaújvárosi Helyi Szervezet tevékenységének megismerését, beleértve a Dunaújvárosi Főiskola Ifjúsági Egyletének tevékenységét is. A választmányi ülés szokásos meghívottjain kívül, részt vettek a Helyi Szervezet és az Egylet vezetőségi tagjai, továbbá *Molnár István* kollégiumi igazgató, akinek nagy szerepe van abban, hogy a selmeci hagyományok a hallgatók között gyökeret verjenek.

Az 1. napirendi pontban *dr. Pataki Attila*, az Ifjúsági Bizottság elnöke ismertette a bizottság javaslatait:

- A Bizottság a tevékenysége során a 35. évüket be nem töltött OMBKE tagokat tekinti fiatal szakembereknek.
- Javasolja, hogy az egyesület teremtsen fórumot a fiatal szakemberek tudományos tevékenységéhez. Hozzuk létre a Fiatal Bányász-kohász Szakemberek Fórumát. Együttal lazítani kellene a szakosztályok közötti elválasztó határokat.
- Az egyesület írjon ki pénzügytelmes pályázatokat fiatal szakemberek számára. A díjazott pályázatokat a szaklapjaink közöljék.
- A fiatal szakemberek BKL-ben megjelenő cikkeit az OMBKE honorálja pénzügytelommal.
- A fiatal szakemberek számára a külsőségek mellőzésével, esetleg a múzeumaink bevonásával tartunk konferenciákat.
- Közös gondolkodás szükséges a pályakezdők segítségére. Az egyesület állásbörzével segítse az elhelyezkedést. A háttérvállalatok a szaklapjainkban tegyék közzé igényeiket. Az álláslehetőségeket naprakészen közöljük a honlapon.
- Az OMBKE honlapját az egyetemi hallgatók kellene gondozzák az ügyvezető irányításával.
- Megvizsgálandó a végzős hallgatók, illetve kezdő mérnökök támogatása: „Társláda”.
- Az egyesület segítse a fiatal szakembereket, hogy megismerhessék a működő hazai vállalatokat, segítsen az üzlemlátogatások megszervezésében.
- A fiatal mérnökök egyesületi tagdíját mérsékelni kellene.
- Az egyesület működjön együtt a főiskola öntödéjével emléktárgyak gyártása és értékesítése ügyében. A bevételt a fiatalok segítségére kellene felhasználni.

A 2. napirendi pontban *Molnár Péter*, a Dunaújvárosi Főiskolai Diákegylet elnöke számolt be a Dunaújvárosi Ifjúsági Egylet munkájáról.

Az OMBKE Vaskohászati Szakosztály Dunaújvárosi Helyi Szervezetének Diákegylete 1996-ban alakult, a főiskola mintegy 50 kohó-, anyag- és gépészmérnök hallgatójával. Ma

a Diákegyletben csak kohó- és anyagmérnök hallgatók vannak. 2005 végére az új hallgatókkal együtt a létszámuk elérheti a 70 főt. Az egylet azzal a céllal jött létre, hogy egy olyan szakmai szervezet legyen, amely az OMBKE égisze alatt működik, és fő célkitűzései között szerepel az itt tanuló diákok tudományos, műszaki fejlődésének elősegítése. További feladatnak tekintik a főiskolai hallgatók összefogását, a bányász-kohász emlékek megőrzését, valamint a selmeci diákhagyományok ápolását. Ennek érdekében szorosan együttműködnek a helyi szervezettel, a Főiskola Anyagtudományi és Kohászati Intézetével, valamint a Kohász Valéta Bizottsággal.

Éves programjuk igen tartalmaz:

- Előadást tartanak a kohász balek jelölteknek a hagyományokról, a főiskolai életről és a beilleszkedésről.
- A kohász balekkeresztelő szakestély után, új tagokat toboznak, akik a friss balekok közül kerülnek ki.
- Szakmai kirándulásokat szerveznek hazai kohászati és egyéb cégekhez.
- Minden év március 15-én megrendeznek egy hagyományörző „kohász disznóvágást”, amin több mint száz főiskolás szokott részt venni. A rendezvénynek nagy híre van a főiskolások között.
- A Kohász Valéta Bizottságnak segítséget nyújtanak a hagyományörző selmeci túra szervezésében.
- Folyamatosan részt vesznek a helyi szervezet által rendezett klubnapokon és kirándulásokon.
- Rendszeresen közreműködnek az OMBKE országos rendezvényeinek szervezésében.

Az első két napirendi pontot a választmány összefogva vitatta meg. Felszólaltak: *dr. Tolnay Lajos*, *dr. Dúl Jenő*, *Ősz Árpád*, *dr. Gagyai Pálffy András*, *dr. Solymár Károly*, *dr. Sohajda József*, *dr. Tardó Pál*, *Morvai Tibor*, *dr. Fazekas János*, *dr. Szűcs László*, *Sütő Zoltán* és *Molnár István*.

A hozzászólások mind fontosnak ítélték meg a fiatal szakemberek bevonását az egyesületi életbe. Az Ifjúsági Bizottság által felvetett javaslatok zöme anyagi háttérrel is igényel, tehát az egyes javaslatok megvalósítása előtt, a pénzügyi vonzatokat is meg kell vizsgálni. Erre a célra meg kell próbálni pályázatokkal kiegészíteni az egyesület szűkös forrásait.

Elő kellene segíteni, hogy a tanulmányaikat befejező hallgatók továbbra is az egyesület tagjai maradjanak. A jelenlegi helyzet az, hogy végzés után igen sokan kikerülnek a látókörünkől. Elő kell segíteni a fiatalok részvételét a konferenciákon. Támogatni kell a fiatal szakemberek publikálását.

Végül a választmány, a felvetett kérdésekben egyhangú döntéssel hozott határozatokat (V 7/2005, V 8/2005, V 9/2005 sz. határozatok).

A 3. napirendi pontban *dr. Szűcs László*, az OMBKE Dunaújvárosi Helyi Szervezetének elnöke, az OMBKE alelnöke ismertette a Helyi Szervezet tevékenységét.

2002-öt követően a Szervezet életében jelentős változás következett be azáltal, hogy a bázisvállalat jelentős költség-takarékosságra kényszerült, élére a kohász szakma iránt nem elkötelezett személy került. Korábban a helyi szervezet a Vaskohászati Szakosztály „zászlós hajójának” számított, jelenleg a saját munkájának megszervezése is anyagi nehézségekbe ütközik.

Nehéz és fáradtságos munkába került, hogy az 50 éves nyersvasgyártás kellő megünneplésére sor kerülhessen. Az acélgártás 50 éves megünneplésére már csak egy klubdelutánt tudtak szervezni. 2004-ben volt 50 éves a Dunaújvárosi Helyi Szervezet, ennek megünneplése szintén szerény keretek között, klubnap alkalmával történt.

A már említett okok miatt elmaradt a korábban két évente megrendezésre kerülő konferencia is, melynek témái a nyersvasgyártás, acélgártás, illetve energiagazdálkodás és környezetvédelem voltak.

A helyi szervezet tevékenységének fő célja a helyi szakemberek összefogása, függetlenül az OMBKE tagságtól. Havonta tartanak klubdelutánt, ahol szakmai előadásokat hallgatnak meg és megemlékeznek a nagy szakmai elődökről is.

A tisztújítás során a vezetőségben változások következtek be. A több éve lelkesen tevékenykedő *dr. Agh József* és *Sütő Zoltán* megvált választott tisztségétől, Jelenleg *Hevesi Imre* és *Mihaldinecz László* látja el a titkári, illetve szervezői tisztségeket. A Vaskohászati Szakosztály különböző szakcsoportjaiban is képviselteti magát a szervezet, ahol vezetői funkciókat is vállaltak.

A helyi szervezet egyik ismert „alkotása” a Somogyfajsi Múzeum létrehozása, melynek további működésén jelenleg is fáradoznak.

A vezetőségi üléseket megtartják, és szoros kapcsolatot tartanak fent a Főiskolai Diákegylettel. A Borbála-napi szaktéstélyt önkéntes alapon rendszeresen megtartják.

A helyi szervezet taglétszáma 365 fő. Céljuk az, hogy ez a létszám ne csökkenjen, hanem inkább növekedjen. Komoly szervezői munkát fektetnek arra, hogy tagjaik, illetve kollégáik adják 1%-át az OMBKE részére ajánlják fel.

Soron következő feladat megtalálni a megfelelő kapcsolatot az új külföldi tulajdonossal, illetve a jelenleg működő menedzsmenettel, hogy megfelelő anyagi és erkölcsi támogatást kapjanak. A kapcsolat kialakításában segít *dr. Tolnay Lajos* is, aki mind a tulajdonos felé, mind az elnök-vezérigazgató felé megtette az első lépéseket.

Dr. Tolnay Lajos értékelése szerint az ismertetés korrekt és puritán volt. Tudjuk, hogy a Dunaferri Rt. mind a MVAE, mind az OMBKE Vaskohászati Szakosztályának jövőjét befolyásolja. Több kohászati vállalat vezetőjével is konzultáltunk arról, hogy mit tegyünk. Mindent meg kell tennünk azért, hogy ötven év után is tovább működjön a szakosztály. Nagyból súlyt kell helyezni az érdekképviseletre, ezzel is közelíteni a vállalatokhoz.

A választmányi ülést egy jó hangulatú baráti találkozó követte Bölcskén, majd a résztvevők csatlakoztak a végzős dunaújvárosi főiskolások szalamander ünnepségéhez és az egyesületi zászlók mögött egy blokkban vonultak végig Dunaújváros utcáin.

A választmányi ülés határozatai:

V/7/2005 sz. határozat: Az OMBKE az egyik legfontosabb feladatának tekinti a felsőfokú intézményekben tanuló fiatalok bevonását az egyesületi életbe, a selmeci hagyományok megismertetését, és a felsőfokú tanulmányok elvégzése után

a folyamatos egyesületi tagság fenntartását. A hagyományos bányász-kohász felsőfokú szakképzésben résztvevők egyre csökkenő körén kívül, az egyesület tevékenységébe be kell vonni a szakmai határterületeket (pl. környezetvédelem, anyagtudomány, mérnök közgazdász stb.) választó hallgatókat is.

Az OMBKE ifjúsági munkájának tervszerű és intézményes javítására az Ifjúsági Bizottság 2005. október 1-ig készítsen feladattervet. Az ifjúsági munka javítását célzó feladatot a választmány javasolja a 94. Küldöttgyűlés határozatai közé is felvenni.

V/8/2005 sz. határozat: Az OMBKE választmánya nagyra értékeli a Dunaújvárosi Főiskola Diákegyletének egyesületi munkáját és hagyományörző tevékenységét. Ennek elismerésképpen az OMBKE a Selmechányai Szalamander felvonulást megelőzően, a Diákegylet részére zászlót adományoz.

Az OMBKE választmánya egyúttal köszönetét fejezi ki azon főiskolai vezetőknek, akik támogatják az OMBKE tevékenységét és közreműködnek a bányász-kohász hagyományok ápolásában és elterjesztésében.

V/9/2005 sz. határozat: A választmány szükségesnek tartja, hogy a Bányászati és Kohászati Lapokban a fiatal szakemberek publikációi soron kívül megjelenjenek. Ennek ösztönzése érdekében, a jövőben a 35 évet be nem töltött cikkírók 15 ezer Ft jutalomban részesülnek. Ezt a jutalmat a fiatal cikkírók társszerzőként is megkapják. A választmány felszólítja a szerkesztő bizottságokat, illetve a felelős szerkesztőket, hogy a fiatal cikkírók esetében, amennyiben a szakmai cikk a lapokban való megjelenés feltételeit kielégíti, akkor azt az időbeni besorolásnál részesítsék előnyben. A fiatal szerzők a híryanagok közlésekor is részesüljenek jutalomban, melyre a felelős szerkesztők tegyenek javaslatot az ügyvezető igazgatónak.

Az ülés jegyzőkönyve alapján

G. P. A.

Megalakult az OMBKE Miskolci Területi Koordinációs Szervezete

Miskolcon, a felsőháromi Központi Kohászati Múzeum Fazola termében az OMBKE egyéni tagjai és helyi szervezeteinek képviselői, 2005. július 1-jén alakuló értekezletet tartottak, melyen *dr. Tolnay Lajos* az OMBKE elnöke és *dr. Tompa Sándor* országgyűlési képviselő, a városi önkormányzat tagja is részt vett.

Az alakuló ülést *dr. Nyitray Dániel* vezette. Bevezetőjében tájékoztatást adott a város és közvetlen környezetében működő helyi szervezetek jelenlegi helyzetéről. Kitért arra, hogy a rendszerváltást követően a bányász és kohász szakmákat művelő, döntően állami tulajdonban lévő miskolci nagyvállalatok, mint a Borsodi Szénbányák, a Lenin Kohászati Művek,

kisebb önálló gazdálkodó egységekre aprózódtak szét, majd jelentős hányaduk később felszámolásra került. E gazdasági folyamatnak a legnagyobb vesztesei a mélyművelésű szénbánya társaságok voltak (2004 októberében bezárták az utolsó szénbányát is a Lyukóvölgyben). A LKM szétaprózódása és az alapvertikumot magába foglaló acélgéártó gazdasági társaságok sorozatos felszámolása, a D&D további gazdaságos működése érdekében végrehajtott szerkezetváltás, és ezzel járó létszámkorrekció következtében jelentősen lecsökkent a helyi szervezetek száma, azok taglétszáma, illetve több tagtársunk a gazdasági háttér megszűnése és ennek következményeként felszólott helyi szervezet miatt felmondta egyesületi tagságát.

Jelenleg Miskolcon az OMBKE Bányászati Szakosztály Helyi Szervezete, az OMBKE Egyetem Osztálya, a Drótgvár és a Borsod Metál öntöde helyi szervezeteiben folyik egyesületi munka. Öröndetes, hogy a környezetben a mélyművelésű szénbányászat teljes megszűnése ellenére a bányász tagtársaink nagy része tovább folytatta egyesületi munkáját. Külön ki kell emelni az Egyetemi Osztály folyamatos példaértékű működését. Tevékenységük biztos háttér a szakmai hagyományok továbbadásában, az egyesületi munka megszerettetése a kohász és bányász hallgatók körében.

A miskolci gazdasági környezetben a bányászat, kohászat szerepe lecsökkent, azonban ezen szakmák hagyományainak ápolását a város önkormányzata felkarolta. A kialakult helyzet javítása és a város vezetése által felajánlott lehetőségek hasznosítása érdekében, a két szakma helyi szervezeteinek vezetői és aktív tagjai célszerűnek tartották a bányász, kohász közös területi koordinációs szervezet létrehozását.

A javaslat jelentőségét méltatta hozzászólásában *dr. Tolnay Lajos* az OMBKE elnöke. Beszélt arról, hogy a bányász, kohász szakmák gazdasági súlyának csökkenése nem korlátozódik csak a borsodi térségre, az ország más környezetében is jellemzőek, sőt Európa több országában is hasonló problémákkal küzdenek. Hazai vonatkozásban kedvezőbb körülmények között dolgoznak a fémöntészet gazdasági társaságai és a Dunaferr Rt. Ezen szervezeteknél élénk az egyesületi élet is. A borsodi térségben sem vérszesen negatív a helyzet, az egyetemi osztály jó munkája bizakodásra ad lehetőséget. Tájékoztatta a jelenlévőket arról, hogy két hónappal korábban végiglátogatta a Miskolc és környezetében lévő kohászati üzemeket és jó benyomást keltett benne a vállalatok vezetőinek megnyilvánulása az egyesület támogatása vonatkozásában. Ezt a kedvező hozzáállást kell a területi koordinációs szervezet megválasztandó vezetőinek tovább erősíteni és hasznosítani. A legkedvezőbb megoldásnak, kezdeményezésnek tartja a helyi kohász-, bányász szervezetek összefogását, amibe be kell vonni a bányászat olyan szakterületét is, mint pl. a kavicsbányászat. A helyi szervezetek összefogására a kezdeményezések beindultak, az egyesület támogatja ezt a működési formát, már rendelkeznek jó tapasztalatokkal (Székesfehérvár, Tátabánya).

Miskolc város önkormányzata képviseletében *dr. Tompa Sándor* országgyűlési és önkormányzati képviselő jó kezdeményezésnek tartotta a két szakma összefogását. A város most is támogat bányász emlékeket, hagyományokat őrző, kulturális tevékenységet folytató szervezeteket. Nagyon hasznosnak ítéli az egyetem és a város együttműködését fejlesztési terveik, céljaik kidolgozásában. Sok hasznos tanácsot, véleményt kapnak az egyetemtől. A MTESZ keretében működő technikatörténeti munkabizottság sikeresen bekapcsolta a háromi, újmassai kohászati emlékböjtumokat az Európai Vaskultúra Útja, már nemzetközivé vált mozgalomba, ezzel is gazdagítva Miskolc város turisztikai kínálatát. A város vezetősége munka-

bizottságot hozott létre a bányász-, kohász hagyományok helyi ápolására, ehhez jó szakmai támogatást adhat a területi koordinációs szervezet megalakulása és működése.

A Területi Koordinációs Szervezet létrehozását az OMBKE Bányászati Szakosztály Helyi Szervezete részéről *Lóránt Miklós*, az OMBKE Egyetemi Osztály részéről *dr. Dúl Jenő*, a D&D Dróttárú és Drótkötél Rt. helyi szervezete részéről *Baán István*, a Borsod Metál Öntöde helyi szervezete részéről *Sípos István* a helyi Technikatörténeti Munkacsoport részéről *Drótos László*, a Kohászati Múzeum részéről *Porkoláb László* időszerűnek és jó kezdeményezésnek tartotta, megalakulását támogatták. Több javaslatot adtak a szervezet működéséhez.

Az alakuló ülés a feladatok végrehajtásához az alábbi határozatot fogadta el:

A helyi szervezetek közötti együttműködés javítása és koordinálása, továbbá a megváltozott körülmények miatt vállalati háttér nélkül maradt bányász és kohász tagtársak összefogása érdekében, az alakuló ülésen résztvevők létrehozzák az OMBKE Miskolci Területi Szervezetét.

Az együttműködésben résztvevő helyi szervezetek, osztályok szakosztályi besorolása nem szűnik meg, illetve nem korlátozódik a területi szervezet létrejöttével, minden működő helyi szervezet és annak tagja abban a szakosztályban, illetve helyi szervezetben végezheti egyesületi munkáját, melybe szakmai besorolása alapján tartozik.

A Területi Szervezet folyamatos és eredményes működése érdekében koordinációs bizottságot hoz létre, melyben részt vesznek a Miskolcon működő, és a társulásban résztvevő bányász, kohász szervezetek képviselői.

A koordinációs szervezet alapítói

A Területi Szervezet egyik fő programja a várossal való együttműködés. Ennek érdekében a Területi Szervezet kezdeményezi, hogy a város civil szervezetként kezelje, és javasolja, hogy az OMBKE elnöke és Miskolc város polgármestere tegyenek közös lépéseket az együttműködési megállapodás kialakítására.

Az OMBKE Miskolci Területi Szervezete 2005. évre munkaprogramot nem készít, azonban kiemelten kezeli és igény szerint közreműködik az Egyetemi Osztály 50 éves jubileumi ünnepsége, a Szent Borbála napi megemlékezések szervezésében, közismertté tételében, és a városi egyéb hagyományőrző programok kijelölésében és azok megvalósításának elősegítésében.

Az alakuló értekezlet résztvevői ideiglenes vezetőséget választottak, melyek tagjai: *dr. Dúl Jenő*, *Gergelyné Bobák Katalin*, *Lóránt Miklós* és *dr. Nyitrai Dániel*.

Dr. Nyitrai Dániel – Dr. Dúl Jenő

Nemzetközi Bányász Kohász Diákhét Delft-ben

A bányász-kohász hallgatók nemzetközi szervezete, az IFMMS (Inter-national Federation of Mining, Metallurgy, Petroleum and Geology Students) 19 egyeteme (Aachen, Bochum, CSM, Clausthal, Delft, Helsinki, Kosice, Krakow, Laval, Leoben, Ljubljana, Madrid, Miskolc, Mons, Oviedo, Stockholm, Tallinn, Trondheim, Zagreb) két évente megrendezi a saját nemzetközi diákhétét (ISW).

A legutóbbi diákhét 2005. május 16-tól 22-ig tartott Delftben, Hollandiában, amin Magyarországról ketten vettünk részt, név szerint *Kiskartali Roland* és *Kanász Tamás* kohómérnök hallgatók. A rendezvényen rajtuk kívül a finnek, németek, angolok, lengyelek, spanyolok, kanadaiak és természetesen a hat főből álló holland csapat volt jelen.

A rendezvény programjának gazdagsága és szervezésének magas szintje meglepetésként ért minket. Hétfőn a várost néztük meg lovas kocsival, kedden a Corus kohászati üzembe látogattunk el. A Corus a világ egyik legnagyobb acél- és alumínium fémtermékek gyártásával és forgalmazásával foglalkozó vállalata, amely ugyanakkor tervezéssel, technológiafejlesztéssel és szaktanácsadással is foglalkozik.

A diákhét résztvevői Delft főterén

Délután az egyetem rektorával találkoztunk, ahol megtudtuk, hogy a TU Delft a holland felsőoktatás műszaki fellegvára több mint 15000 diákjával. Szerdán a Rotterdami kikötőt és a Maeslantkering-et (hatalmas mozgatható vihar elleni gát) néztük meg, csütörtökön pedig Amsterdamban városlátogatáson voltunk. Ez magába foglalta a hajókázást a csatornákon és a Heineken sörgyár látogatását is. Pénteken a Fugro-t (geotechnikai mérnökszakértő vállalatot) nézhettük meg, szombaton pedig Rotterdamba mentünk.

Az esti programokat úgy szervezték, hogy a végzősök programjaival egybeessenek, így minden este jó hangulatban telt el. A látottakat szavakkal elég nehéz visszaadni, mert szinte minden lenyűgözött minket és az újdonság erejével hatott, így a számtalan programból csak a legkiemelkedőbbeket említettem, hiszen minden eseményről beszámolni lehetetlen.

Kanász Tamás

Az Egyetemi Osztály hallgatóinak tanulmányútja

Az OMBKE Egyetemi Osztályának hallgatói csoportja 2005. május 5-én és 6-án közös szakmai kirándulást szervezett bányász- kohász hallgató tagok számára. A tanulmányút célja a bányász-kohász barátság erősítése, az egyetemi és a dunaujvárosi főiskolai hallgatók közötti jó kapcsolat ápolása, egymás szakmáinak a megismerése.

Csütörtök hajnalban indultunk a DUNAFERR Rt.-be, ahol megismertettük velünk a cég történetét és a gyártási technológiákat. Ezután megnéztük a nagyolvasztót csapolás közben, és saját bőrünkön tapasztalhattuk, hogy „meleg” szakma ez a mienk. A technológiából kihagytuk a konverteres acélgyártást, így egyből a meleghengerműbe mentünk, ahol a nap legrlátványosabb része következett; a meleg hengercsor és a coil-box. Legvégül pedig a kokszoló üzemet kerestük fel, ahol szintén sok hasznos információt gyűjtöttünk be.

Szállásunk a Dunaujvárosi Főiskola Kerpely Antal Kollégiumában volt, az esti program pedig a főiskola hallgatóival közös bográcsozás volt. Gyönyörű időben jó kohász módjára tüzet raktunk, és elkezdtünk főzni. A nap sugarai már nem érték a völgyet, amikor kiderült, hogy a városban még nem volt szünyogirtás – mire megvacsoráztunk, a szünyogok is jól laktak. Sajnos nem mulathattunk hajnalig, mielőtt elkanászodtak volna az indulatok, Moki takarodót fűjt, mert pénteken korán indultunk tovább a Márkushegyi bányába. Ám reggel a jól megszokott újvárosi lángosozás sem maradt el.

Kissé álmosan, de tettvagytól izzva érkezünk a bányához. Az eligazítás, az oroslányi és tatabányai bányászok, illetve a márkushegyi bányüzem történetének rövid bemutatása után leszálltunk. A frontot gumiveveres szállítószalagon, majd gyalogosan közelítettük meg. Miközben a hőmérséklet egyre feljebb küszört és a vágat nehezebben járhatóvá vált, egyre több veríték csapódott ki a homlokunkon. Testközelből tapasztalhattuk, hogy milyen is az igazi bányász élet. Idegenvezetőink segítségével felfedeztük a mai modern mélyművelésű szénbányászat rejtelmét. A komplex gépesített frontfejtés megtekintése után boldogan indultunk vissza a kashoz. Felszállás után jóleső zuhany és egy finom ebéd várt minket.

A program könnyed zárásaként látogatást tettünk az Oroszlányi Bányászati Múzeumban, ami a volt XX. akna környezetében épült ki, és méltó emléket állít az itt és a környéken folyó több generációs bányászati tevékenységnek.

A bányajárás után

Ezúton szeretnénk – a teljesség igénye nélkül – *Mohor Zoránnak* (Dunaferr Rt.), *dr. Havelda Tamásnak*, *Lisztmayer Jánosnak*, *Mokánszki Bélának* (Vértesi Erőmű Rt.) és oktatóinknak *dr. Buócz Zoltánnak*, *dr. Csőke Barnabásnak*, *dr. Károly Gyulának*, *dr. Vőneky Györgynek*, a Bányagépezet a Műszaki Fejlődésért Alapítványnak, és mindazoknak megköszönni az önzetlen segítségét, akik a tanulmányút létrejöttét bármilyen formában támogatták!

Mokánszki Zsolt
Kanász Tamás

Papp Simon szobrának avatása

A Magyar Olajipari Múzeum és igazgatója *Tóth János* kezdeményezésére június 26-án, szülőhelyén, Kapnikbányán felavatták *Papp Simon* egészalakos bronz szobrát. A szobor *Krupiczter Antal*, szintén kapnikbányai születésű szobrász alkotása.

Papp Simon tanulmányai elvégzése után Kolozsváron – ahol „summa cum laude” minősítéssel szerezte meg a doktorátust –, majd Selmecebányán volt tanársegéd. Az 1910-es években, a Magyar Pénzügyminisztérium megbízásából Erdélyben és Máramarosban végzett ércetani, kőzettani és szénhidrogén kutatásokat. Az 1920-as években, különböző angol és amerikai érdekeltségű olajtársaságok megbízásából, Horvátországban, Szerbiában, Boszniában, Albániában, Törökországban, Ausztráliában, Új-Guineában, Kanadában és Németországban kutatót szénhidrogén után. 1933-tól pedig a magyarországi szénhidrogén-kutatás tovább fejlesztésének, kitermelésének, és szakemberképzésnek szentelte életét. A magyarországi szénhidrogén-kutatás terén igazi áttörést ért el, így az 1940-es évek elejétől a kőolaj-importáló Magyarország, kőolajtermelő orszaggá lépett elő. A II. világháború után, mivel nem értett egyet a nyersolajtartalmakok túlhajtott termelésével, letartóztatták, koncepciójában perben elítélték, börtönbüntetéséből 1955-ben szabadult, 1970-ben hunyt el.

Még Magyarországon sem eléggé ismert, hogy *Papp Simon* – és felesége – hamvait a Magyar Olajipari Múzeum szoborparkjában helyezték örök nyugalomra 1991-ben. Ezért is különös jelentőséggel bír, hogy a tudós szobrát Zalaegerszeg (2005. 03. 08.) után Kapnikbányán is felavatták. Erre a Magyar Olajipari Múzeum, a Magyar Olaj- és Gázipari Rt., a MOL Románia, Kapnikbánya önkormányzata, *Krupiczter Antal* szobrászművész, *Borka Ernő* kapnikbányai plébános és *Debreczeni L. Zoltán* bányász helytörténész, múzeumőr közreműködésével, támogatásával került sor.

Az avatási ceremónia a római katolikus templomban kezdődött, ahol *Borka Ernő* tartotta a szentmisét. Innen a helyi fúvószenekar kíséretében, a bányászmenet a közeli „Karitás-épületébe” vonult, ahol Bindu Nicolae Kapnikbánya polgármestere, *Robák Károly* a MOL Románia ügyvezető igazgatója és *Debreczeni L. Zoltán* helytörténész-múzeumőr mondott köszöntőt. Ez után került sor a szobor leleplezésére és ökumenikus megáldására. *Tóth János* ismertette, hogy a szobor alkotóját *Papp Simon* Új-Guinea-i olajkutatási tevékenysége ihlette meg, ahol az őslakosokkal igen jó kapcsolatot alakított ki. A művész a tudós által gyűjtött benn-

szülött kultikus tárgyakkal ékesítette a szobrot. *Papp Simon* az Új-Guineában gyűjtött tárgyakat hazatérte után a Budapesti Néprajzi Múzeumnak ajándékozta. A szép kivitelű, márvány talapzaton álló bronz szobor a geológus egy új, a népművészetet kedvelő és gyűjtő arcát mutatja be.

Az avatás után *Debreczeni L. Zoltán* megnyitotta a majdani helytörténeti múzeum alapját jelentő helytörténeti- és ásványkiállítás. Befejezésként a megjelentek megkoszorúzták az épület falán található *Papp Simon – Born Ignác emléktáblát*.

Az alkalomra emléklap és emlékbélyeg készült, amit minden megjelent kézhez kapott. Az emléklap egyik oldalán a szobor és az alkotóművész képe látható, a másik oldalán a támogatók neve olvasható. A két emlékbélyeg egyikén Kapnikbánya bányaváros címere, a másikon a szobor látható. A szép kivitelű bélyegeket *dr. Vincze Irén* és *Benke István* tervezte.

Réthy Károly

Herrmann Miksa professzor síremlék-avatása

A Magyar Mérnöki Kamara (MMK) egykori elnökének fölújított és átépített síremlékét 2004. november 2-án adta át az MMK elnöke a Farkasréti temetőben (2/4-102-es sírhely). *Dr. Kovács Gábor* elnöki üdvözlő szavai után *dr. Molnár Károly* professzor, a BME rektora méltatta Herrmann Miksa életművét. A hazai műszaki szakmai szervezetek és intézmények képviselőiben megjelentek koszorúikkal borították a kifogástalanul megújított szerény síremléket.

A szülőföld és az egykori selmeczi alma mater tiszteletét a Miskolci Egyetem kis küldöttsége hozta el, *dr. Döbröczeni Ádám* a Gépészmérnöki Kar dékánja, az Egyetemtörténeti Bizottság (ETB) elnöke, *dr. Zsámboki László* a Könyvtár Levéltár Múzeum főigazgatója, az ETB titkára és *Szendi Attila* levéltárvezető személyében. Az egyetem koszorúját *Zsámboki László* helyezte el.

Herrmann Miksa 1868-ban Selmecebányán született. Édesapja, *H. Emil* az ottani akadémia nemzetközi tekintélyű gépész-fizikus professzora, aki tankönyveivel és előadásaisal hervadhatatlan érdemeket szerzett a magyar nyelvű műszaki szakirodalom és szakterminológia megteremtésében. Az energetika terén Németországban publikált szakkönyvei közül többre még ma is hivatkozás történik. Fiát Bécsben taníttatta, ahol 1894-ben szerzett gépészmérnöki oklevelet. Néhány évi üzemi munka után 1899-től visszatért Selmece, ahol a mechanika, majd a vasgyári géptan professzora lett. 1906-08-ban a főiskola rektora, 1911-40 között a budapesti műegyetem gépszerkezettani tanszékének professzora, 1918-20 gépész dékán, 1933-34 rektor. Az 1920-as évektől a hazai

mérnöktársadalom kiemelkedő alakja: 1924-26 a MMK, 1924-25 a MMÉE elnöke, 1926-29 a kereskedelem- és iparügy minisztere, 1920 és 1935 között országgyűlési képviselő. Gépelemek tankönyve évtizedeken át alapvető mű volt. A szülőföldhöz való ragaszkodását jelzi, hogy a Trianon utáni Magyarországon megalakuló (1921) „Selmebányaiak Egyesülete Budapesten” szervezetnek haláláig (1944) tevékeny védnöke volt.

Szoborportróját, amely a ME Gépelemek tanszékének bejáratánál áll az OMBKE megbízásából 1969-ben Kucs Béla mintázta meg.

Zs. L.

Konferencia a 2005. évi INDUSTRIA kiállítás alkalmával

2005. május 26-án az OMBKE szakmai konferenciát tartott a HUNGEXPO Média termében „Környezetvédelem és hulladékgazdálkodás a bányászatban és kohászatban” címmel. A konferencián négy színvonalas előadás hangzott el olyan előadóktól, akik az adott témákban szinte a legjártosabbak.

A több mint 80 fős hallgatóság *dr. Szűcs Istvántól* szakmailag korrekt tájékoztatást kapott a kis- és közepes sugárzású radioaktív anyagok elhelyezésére irányuló kutatásokról és a megkezdett bányászati feltárásról. A tároló kőzetek feltárása és a kialakítandó tárlóterek tízmilliárd forintot jelentősen meghaladó bányászati munka elvégzését igényli.

Dr. Csöke Barnabás az országban felgyülemlett bányászati és kohászati „hulladékok” ésszerű hasznosítási lehetőségeiről, illetve másodnyersanyagként való értékeléséről tartott igen meggyőző előadást.

Szombatfalvy Rudolf az öntészeti iparág környezetvédelmi kérdéseivel foglalkozott, a környezetbarát öntödei segédanyagok ismertetésével.

Hajnal János a magyar gazdaságban a fémhulladékok újrahasznosítási helyzetét és változó szerepét mutatta be.

Az INDUSTRIA alkalmából hagyományosan megrendezett konferenciákon évről-évre kb. nyolcvan résztvevő jelenik meg. Egy ilyen érdeklődési szint szakmai rendezvényeken manapság általánosan elfogadott, ennek ellenére elgondolkodtató, hogy a részvételi díj nélkül rendezett, sorozatosan magas színvonalú előadásokat felvonultató konferencia – az INDUSTRIA ingyenes látogatási lehetőségével egybekötve – miért nem vonz nagyobb létszámot?

gpa

Történelmi városok vezetőinek találkozója

Az OMBKE és a selmebányai intézmények egyre bővülő baráti kapcsolatai új, fontos állomáshoz érkeztek. Selmebányai vezetők már korábban felvetették, hogy szívesen alakítanának ki testvérvárosi kapcsolatokat valamely magyarországi várossal.

Az OMBKE választmányának ülésén elhangzottak alapján *Petrusz Béla* alelnök, a Fémkohászati Szakosztály elnöke tárgyalást kezdeményezett Székesfehérvár polgármesterével a kérdésről. Mivel a város vezetősége azonnal késznek mutatkozott az együttműködésre, 2005. május 27-én delegáció utazott Selmebányára. A delegáció tagjai voltak Székesfehérvár részéről *Warvasovszky Tihámér* polgármester, *Radetzky Jenő* a Fejér-megyei Ipari és Kereskedelmi Kamara elnöke, és *Schultz György* a polgármesteri kabinet igazgatója; az OMBKE részéről *dr. Tolnay Lajos* elnök, *Petrusz Béla* alelnök, és *dr. Vörös Árpád* a Nemzetközi Kapcsolatok Bizottsága elnöke. A küldöttséget fogadó partnerek *Ing. Ivan Gregaň* polgármester helyettes és *dr. Ing. Jozef Karabély* a Selmebányai Bányász Egyesület elnöke voltak. A találkozón részt vett *Peter Moravitz* az OMBKE tiszteleti tagja, aki a kétoldalú kapcsolatok ápolásában és bővítésében kiemelkedő érdemeket szerzett.

A megbeszélésekre a Városháza tanácstermében került sor, ahol egy háromtagú kisgyűttes a város iránti szeretetet és hűségét kifejező dalokat adott elő, majd a történelmi város múltját, kultúráját és a lakosság hozzá fűződő bensőséges kapcsolatát megéneklő verset adtak elő. E megható előjáték után *Ivan Gregaň* a város történelmét, jelentős bányászati és kulturális múltját, jelenét és jövőbeli törekvéseit összefoglaló beszéddel üdvözölte a vendégeket. Kiemelte, hogy az 1993 óta a világörökségek soraiba került város az idegenforgalomban látja a jövőjét. A turisták túlnyomó része Magyarországról érkezik. A szívélyes üdvözlést *Warvasovszky* polgármester köszönte meg, majd a vendégek a város vendégkönyvébe írtak be.

A megbeszélés során a felek megállapodtak abban, hogy a testvérvárosi megállapodás tervezetét a magyar város vezetői készítik el, és annak aláírására ősszel, Székesfehérváron kerül sor.

A szívélyes légkörű megbeszélést és fotózást követően városnézésre indultak a partnerek.

V.Á.

Hazai hírek

5. Harangtörténeti Ankét

2005. június 23-26. között rendezte meg Budapesten és Sárospatakon az 1997 óta immár 5. Harangtörténeti Ankétot az Országos Műszaki Múzeum *Öntödei Múzeuma*. A korábbiakhoz hasonlóan, most is több mint száz érdeklődő vett részt a harang – vagy ahogy ők mondják –, a legszebb öntvény történetét feldolgozó kutatók részére szervezett ankéton, mely azonban a szigorúan vett technikatörténeti szempontokat túl lépve, számos művészeti- és kultúrtörténeti elemet is tartalmazva széles körű érdeklődésre tarthatott számot.

A megnyitón *Kócziánné dr. Szentpéteri Erzsébet* az Országos Műszaki Múzeum főigazgatója bejelentette, hogy a végéhez közeledik az 50 éven át gyűjtött, 20000-nél is több, maig

funkcionáló, illetve már csak az irodalmakban, egyházi adatforrásokban fellelhető harang adatait tartalmazó, kézzel írott cédularendszer számítógépes megmentése, így az Öntödei Múzeumban a kutatók számára hozzáférhetővé válik ez a pótolhatatlan kulturális kincs.

Európa szerte ismert kampanológus kutatók tartottak előadásokat (a teljesség igénye nélkül: *dr. Patay Pál*, *Kurt Kramer*, *Mgr. J. Gembicky*, *dr. Benkő Elek*, *dr. Gombos Gyula*). A 18 előadást rövidített tartalmát bemutató kiadványt a résztvevők kézhez kapták.

A második nap estéjén orgonahangversenyen, a harmadik és negyedik napon, szakmai kiránduláson (Sárospatakon és környékén) vettek részt a hazai- és külföldi résztvevők.

Dr. Horn János

Átalakulás a hazai alumíniumiparban

2005. június 18-ával a MAL Rt. magába olvasztotta a mélyműveléses bauxitbányászati tevékenységet. A bányászati jogok átruházásával és a Bauxitbányászati Ágazat megalakításával átvette a Bakonyi Bauxitbánya tevékenységeinek nagy részét, és csaknem valamennyi dolgozóját. Az új ágazat vezetője – a MAL szervezeti felépítésének megfelelően – vezérigazgató-helyettesi beosztásban Kovácsics Árpád lett.

A Bakonyi Bauxitbánya Kft. tevékenységi körében maradtak bizonyos vagyonkezelési ill. a privatizációs szerződésében rögzített rekultivációs feladatok, melyeket néhány fős létszámmal és a MAL Bauxitbányászati Ágazatával együttműködve végez. A Bakonyi Bauxitbányát dr. Fazekas János igazgató vezeti.

További sikereket kívánunk mindkét szervezetnek és régi-új vezetőiknek!

A szerkesztőség

Újabb bauxitszállítási szerződés

Gyurcsány Ferenc miniszterelnök szerbia-montenegrói látogatása alkalmával 2005. május 26-án, a montenegrói kormány vendégházában, a magyar és a montenegrói miniszterelnökök jelenlétében, Tolnay Lajos a MAL Rt. elnök-vezérigazgatója és Véselin Grbovic a Niksici Bauxitbánya igazgatóságának elnöke 170 ezer tonna bauxit magyarországi importjáról írt alá szerződést.

www.ma.hu

PT

Leáll az inotai alumíniumkohó

Az 1952-ben üzembe helyezett inotai alumíniumkohót elsősorban az egyre növekvő villamosenergia-árak miatt 2006. január 1-jével leállítja a Mal Rt. Az áramköltség jelenleg már az alumínium termelési költségének felét teszi ki. A Mal Rt. Igazgatósága hosszas előkészítés után határozott így, mely során több kísérletet tett kedvezőbb energiaárak elérésére. A leállítás 320 dolgozó munkahelyét érinti.

A 176 db elektrolizáló kádat lebontják és a csarnokot más célra használják majd. Az alumínium félgvártmányok készítését a kohósítás megszüntetése nem érinti, azt vásárolt fém-mel folytatják, amihez 1,2 Mrd Ft-os beruházással létesítenek olvasztó kapacitást. 2010-ig a félgvártmány mennyiségét másfélszeresére kívánják növelni.

A kohósítás befejezése az ajkai timföldgyár termelésének mintegy 20 %-át érinti, de a felszabaduló mennyiség jelentős részét más piacokon értékesíteni tudják. Az inotai alumíniumkohó az utolsó a magyarországi alumíniumkohók sorában (Csepel 1935-1946, Tatabánya 1940-1991, Ajka 1943-1991, Inota 1952-2006).

Napló, Népszabadság 2005. 07. 01.

PT

Szakmai tanulmány

a Nemzeti Fejlesztési Terv természeti-erőforrás ágazati anyagához

A Magyar Bányászati Szövetség, a Miskolci Egyetem és a Bányászati Hivatal közösen elkészítette a Nemzeti Fejlesztési Terv javaslatához „Természeti erőforrások, ásványi nyersanyagok felhasználásának hatékony fejlesztési lehetőségei, energia- és környezetgazdálkodás” c. tanulmányt. Elkészítésében az aláíró dr. Kovács Ferenc egyetemi tanár, az MTA ren-

des tagján, Valaska József, a Magyar Bányászati Szövetség elnökén és dr. Esztó Péter, a Magyar Bányászati Hivatal elnökén kívül részt vett a dr. Bobok Elemér egyetemi tanár; MTA doktora, dr. Bóhm József egyetemi docens, a műszaki tudomány kandidátusa, dr. Buócz Zoltán egyetemi docens, a műszaki tudomány kandidátusa, dr. Csőke Barnabás egyetemi tanár, a műszaki tudomány kandidátusa, dr. Földessy János egyetemi docens, a földtudomány kandidátusa, dr. Lakatos István egyetemi tanár a MTA levelező tagja, dr. Gál István a műszaki tudomány kandidátusa a MBSZ elnökségének tagja, Nagy Sándor okl. bányamérnök a MBSZ elnökségének tagja és dr. Zoltay Ákos a MBSZ ügyvezető főtthkára.

A tanulmány teljes terjedelmében megtekinthető az OMBKE honlapján (www.ombkenet.hu), ill. letölthető onnan. Megjelentetését a BKL Bányászat következő számában tervezzük.

Szerkesztőség

A bányászat emlékezete Európa kulturális identitásában

A KULTÚRA 2000 program keretében az Európai Unió és a Nemzeti Kulturális Alap támogatásával Budapesten rendezte meg a soproni Központi Bányászati Múzeum a fenti című kiállítást.

Ezzel a kiállítással egy időben Angliában, Belgiumban, Franciaországban, Lengyelországban, Luxemburgban, Olaszországban és Romániában hasonló poszterkiállítás nyílt meg az adott ország nyelvén és angolul írt szövegmagyarázóval. A kiállítás célja annak a kulturális és társadalmi örökségnek az eltűnéstől való megóvása, amely a bányászat évszázadaiban kialakult, annak megakadályozása, hogy a korábban bányászattal foglalkozó régiók identitásukat veszítsék a bányászat megszűnésével.

A Közép-európai Kulturális Intézetben a 2005. május 9-én megnyitón Bircher Erzsébet a Központi Bányászati Múzeum igazgatója és Németh György a Központi Bányászati Múzeum Alapítvány Felügyelő Bizottság elnöke köszöntötte a megjelenteket, majd Koncz Erika a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztérium helyettes államtitkára – akinek édesapja borsodi bányász volt – nyitotta meg a kiállítást.

A rendezvénysorozat a Magyar Tudományos Akadémián 2005. május 11-én folytatódott, ahol a „Bányászat: múlt és jövő” címen megtartott tudományos konferencia levezető elnöke Pantó György az MTA r. tagja, az MTA X. osztály elnöke volt. A konferencián elhangzott előadások:

Dr. Kapolyi László az MTA rendes tagja: *A bányászat, az energiapolitika és a globalizáció összefüggései*

Hatvani György a GKM helyettes államtitkára: *A magyar energiapolitika aktuális kérdései*

Dr. Vajda György az MTA rendes tagja: *Kitekintés az energetikába*

Dr. Kovács Ferenc az MTA rendes tagja: *Világtendenciák az ásványi nyersanyag termelésben*

Dr. Földessy János a Miskolci Egyetem tszvt. egyetemi docense: *Ásványi kincseink és környezetünk. Konfliktusok és együttélés régióinkban*

Dr. Pápay József az MTA rendes tagja: *Kőolaj- földgáztermelés a XXI. században*

Dr. Esztó Péter a Magyar Bányászati Hivatal elnöke: *Kőolaj- földgázbányászati kutatások liberalizációja az EU csatlakozást követően*

A program folytatására és befejezésére 2005. május 13-án került sor a Közép-európai Kulturális Intézetben „Az európai bányászat épített örökségének sorsa: az újrahazsnosítás lehet-

séges formái” című konferencián. Az itt elhangzott előadások:

Ian Cowburn (Skócia) az EU programkoordinátora: *A bányászat örökségének hasznosítása Ny-Európában. A sikeres megoldások és előforduló hibák áttekintése*

Vácsi Piroska a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal szakreferense: *Mi köze lehet az örökségvédelemnek az ipari műemlékekhez?*

Martényi Árpád a SZÉSZEK vezető főtanácsosa: *Az épített örökség védelme a szénbányászatban, a szerkezetátalakítás magyarországi tapasztalatai*

Gonda Tibor Pécs megyei jogú város alpolgármestere: *A bányászati örökség helye és szerepe Pécs városfejlesztési elképzeléseiben*

Dr. Kereki Ferenc a Pécsi Bányakapitányság vezetője: *A bányászat épített emlékeinek megőrzésével kapcsolatos hatósági feladatok*

Drótos László programkoordinátor: *A bányászat és a kohászat műemlékei az Európai Vaskultúra útján*

A három napos program alatt a Közép-európai Kulturális Intézetben minden délután bányász tárgyú szakmai filmek vetítésére került sor.

A tervek szerint a 24 tematikus táblából álló kiállítás anyaga a későbbiekben több nagyobb városban is kiállításra kerül. A szervezők keresik annak a lehetőségét, hogy az előadások nyomtatásban is megjelenjenek.

Külön elismerés és köszönet illeti meg a Központi Bányászati Múzeum dolgozóit a színvonalas kiállításért, a kiadott információs anyagokért és a szakmai programok zavartalan megrendezéséért.

Dr. Horn János

Bányászati-Kohászati-Földtani Konferencia Nagyváradon

Az Erdélyi Magyar Műszaki Tudományos Társaság (EMT) 2005. március 31. és április 3. között immár hetedszer rendezte meg az egyre nagyobb érdeklődésnek örvendő (magyar nyelvű) Bányászati-Kohászati-Földtani Konferenciát. A Nagyváradon megrendezett konferenciának a Partiumi Keresztény Egyetem adott helyet.

A konferenciát, mint vendéglátó személyesen köszöntötte *Tőkés László* református püspök, aki kiemelte az utód-országokba szakadt magyar anyanyelvű szakemberek együttműködésének és a magyar szakmai nyelv ápolásának nemzetfenntartó fontosságát. A konferencia elnökségében helyet foglalt *dr. Tolnay Lajos*, az EMT-vel együttműködő OMBKE elnöke, aki szintén köszöntötte a konferencia résztvevőit.

A plenáris ülésen *dr. Kovács Ferenc* akadémikus, az OMBKE tiszteleti tagja tartott előadást „Az üvegházhatás és a globális felmelegedés kérdéséről”. (Az előadás szövege bővebb formában megjelent a BKL hasábjain).

Ezt követően a rendezvény 13 szekcióban folytatódott, ahol 108 előadás hangzott el, közöttük egyesületünk 32 tagja tartott előadást. Többek között *Hatala Pál*, a MÖSZ ügyvezetője ismertette az OMBKE honlapján is elérhető négy nyelvű Kohászati Értelmező Szótárt, *dr. Havelda Tamás* a föld alatti biztosító szerkezetek megfelelőségéről, *dr. Buócz Zoltán*, *dr. Böhm József*, *dr. Benke László*, *Benkovics István* és *Berta Zsolt* aktuális környezetvédelmi témákról tartottak előadást, míg *dr. Pataki Attila* azt fejtegette, hogy csillog-e még a „magyar ezüst”? Kohász tagjaink, *dr. Dúl Jenő*, *dr. Grega Oszkár*, *Simcsák Attila*, *Taszner Zoltán* és még sokan a kohászattal kapcsolatos kutatásaik eredményeit ismertették. Rendkívül megnyerő volt, hogy mind magyarországi, mind erdélyi részről igen sok fiatal szakember szerepelt előadással, és bátran ki lehet jelenteni,

hogy színvonalas előadásokkal. Úgy tűnik, hogy az EMT által évente megrendezésre kerülő konferencia egyúttal a doktoranduszok egyik fontos fórumává is válik.

A szervezők kiemelt figyelemmel fogadták a közel kétszáz résztvevő több mint harmadát kitevő OMBKE tagokat, így például több szekció vezetésével is őket bízták meg: *dr. Dúl Jenő*, *dr. Kovács Ferenc*, *dr. Gagyí Pálffy András*, *Gácsi Zoltán*, *dr. Pataki Attila*, *Détári Anikó* és *Dávid Lóránt* vezettek egy-egy szekciót.

Az előadásokat megelőző napon *dr. Waneck Ferenc* professzor, az EMT Földtani Szakosztálya elnökének szakmai vezetésével a résztvevők a Nagyvárad környéki nevezetességekkel ismerkedhettek meg. Megtekintették a püspökfürdői és a tasnádfürdői természetvédelmi területet, az Albioarei-szorosban a bauxitbányászat maradványait, a magyarremetei református műemlék-templomot, Kapocsányban az ortodox műemlék fatemplomot, Kőrösmart kövületlelőhelyét és Tenkefürdőt. A szakmai alapossggal megszervezett kiránduláson számos új és érdekes ismeretet lehetett szerezni erről a vidékről.

A konferencia alkalmával az OMBKE vezetői (*dr. Tolnay Lajos* elnök, *dr. Vörös Árpád*, a Nemzetközi Kapcsolatok Bizottságának vezetője, *dr. Gagyí Pálffy András* ügyvezető igazgató) megbeszélést folytattak az EMT vezetőivel (*dr. Köllő Gábor*, az EMT elnöke, *dr. Waneck Ferenc*, a Földtani Szakosztály elnöke, *dr. Varga Béla* a Kohászati Szakosztály elnöke, *dr. Ambrus Zoltán* a Bányászati Szakosztály elnöke), melynek során áttekintették az OMBKE és az EMT közötti együttműködési megállapodás teljesülését.

A háromnapos rendezvény nemcsak szakmailag volt figyelemre méltó, hanem a hivatalos programokon kívüli személyes találkozók is emlékezetesek maradtak.

gpa

Budai László (1926–2005)

Jó egy hónapja látogattam meg utójára a beteg *Budai Lászlót*, amikor átadta a birtokában lévő, általa gyűjtött és válogatott szakmai anyagokat a Magyar Olajipari Múzeum Zsigmondy Vilmos Gyűjteménye részére. Akkor mondta, hogy még szeretné megélni a 80. születésnapját. Sajnos, ez már nem adatott meg, 2005. július 2-án, 79. életévének betöltése előtt pár nappal eltávozott. A búcsú, az elválás mindig fájdalmas dolog, különösen, ha örökre szól. Távozásával a „vizes szakma”, a Vízkutató és Fúró Vállalat (VIKUV) és az OMBKE olyan embert veszített el, akire mindig emlékezhetünk.

Sárváron született 1926. július 23-án, 1944-ben Szombathelyen érettségizett. 1945-ben először a sárvári Rába-híd építésén dolgozott segédmunkásként, majd keszonmunkás volt Budapesten, a Margit-híd újjáépítésénél. 1946-ban iratkozott be a Műegyetemre, és 1951-ben szerezte meg a diplomáját hídépítő tagozaton.

A fiatal mérnök a *Bányászati Kutató és Mélyfúró Nemzeti Vállalat* miskolci üzemében kezdte munkáját, ahol fúrómesteri képesítést is szerzett. A következő évben Budapestre helyezték, ahol a *Bánya- és Energiaügyi*, majd a *Nehézipari Minisztérium földtani főosztályán* kutatásvezető mérnökként valamennyi hazai kutatófúrás irányításával és ellenőrzésével volt megbízva. 1955-től az *Országos Földtani Főigazgatóságon* volt osztályvezető.

1957-ben megbízták a *Vízkutató- és Fúró Vállalat* (VIKUV) megszervezésével, melynek igazgatójává nevezték ki az 1958-ban történt megalakulásakor. Megteremtette a komplex vízkutatás szakágait a geológiai- geofizikai kutatástól a fejlett mélyfúrási technológiáig, különös tekintettel a nagymélységű hévíz-kutakra. Ütőképes vállalati szervezetet alakított ki, emelte a fúrómesterek és valamennyi dolgozó szakmai tudását és gondoskodott a szociális helyzetük javításáról. Mind a kis-, mind a nagymélységű fúróberendezés-állományt fejlesztette. Irányítása alatt a vállalat több külföldi munkán is dolgozott, így Mongóliában, Kínában, Líbiában, Jugoszláviában és Csehszlovákiában.

Budai László Iránban, Szíriában és Irakban bemutató fúrásokat és szakelőadásokat tartott, részt vett a sárvári termálvíz hasznosításában. Többszöri szemoperációi miatt 1976-ban nyugállományba vonult, de az OVH vízgazdálkodási szakértőjeként, ill. a VIKUV műszaki-gazdasági szaktanácsadójaként fáradhatatlan aktivitással tovább folytatta szakmai tevékenységét.

A vízügyi szolgálatban eltöltött eredményes munkáját számos kormány- és miniszteri kitüntetéssel ismerték el, továbbá megkapta a *Földtani Kutatás- és a Vízgazdálkodás Kiváló Dolgozója* címet. Tulajdonosa volt a *Csehszlovák- és a Mongol Földtani Kutatás Kiváló Dolgozója* érmeknek is.

Fáradhatatlanul dolgozott a társadalmi és tudományos egyesületekben is. Az OMBKE Kőolaj- Földgáz- és Víznyászati Szakosztály Vízfúrási Helyi Szervezetének, továbbá a kezdeményezésére megalakult Zsigmondy Béla Klubnak éveken át volt az elnöke, tagja volt a Magyar Hidrológiai Társaság több szakosztályának. 1968-ban a VIKUV visegrád-lepencei telephelyén létrehozta a Zsigmondy Vilmos Emlékszobát. Az OMBKE *Zsigmondy Vilmos* (1977) és *Centenáriumi* (1992) *Emlékermekkel* ismerte el munkásságát, 1985-ben tiszteleti tagjává választotta.

Budai László aranydiplomás vízépítő mérnököt Sárváron, 2005. július 21-én kísérték utolsó útjára. Az utódl-vállalat nevében Bitay Endre vezérigazgató búcsúzott 18-án a volt kollégától, az iparágat kialakító vezetőtől. Az OMBKE koszorúját Csath Béla tiszteleti tag helyezte el.

Csath Béla

Fazola Henrik síremlék avatás

Észak-Magyarország bányászatának és vasiparának megalapítója *Fazola Henrik* 226 évig jeltelen sírban aludta örök álmát a Miskolchoz tartozó hajdani kistelephelyen, Hámor temetőjében. A helyiség neve mindent elárul múltjáról, amit ma már csak az egykori kamaraépület, a Kohászati Múzeum jelez.

A nyughatatlan alkotó, a kovácmester, a kutató, a bányász és gyáralapító, mikor teljes vagyonát veszítve elhunyt, vélhetően még nem sejtette, hogy tevékenysége olyan folyamatot indít el, mely a szomszédos csendes kereskedővárost a hazai ipar egyik fellegvárává, a környéket 150 évvel később „Sajó-völgyi Ruhr vidékké” alakítja. Sajnos, ez ma már inkább csak

nosztalgiaira készíthető emlék. A virágkor gazdagságában úgy látszik, senkinek nem jutottak eszébe az alapító érdemei.

2005. június 4-től egy sírkő bizonyítja, hogy a gazdasági nehézségek közepette sem felejtette el az utókor a térség vasiparának és bányászatának megalapítóját. A közadományokkal megvalósított síremléket Miskolc város polgármestere leplezte le, a Miskolci Rotary klub elnöke, a Kohászati Múzeum igazgatója és a BAZ Megyei Mérnöki Kamara elnöke mondott beszédet és bányászzenekar kísérete mellett helyezte el az emlékezés és tisztelet koszorúját.

Holló Csaba

(A hírt a *Mérnökújság* 2005. júliusi számából vettük át a szerkesztőség szíves engedelmével.)

Dr. Répási Gellért (1925–2005)

A Dunai Vasmű eddigi történetének egyik meghatározó egyénisége távozott 80 éves korában, 2005 május 26-án az élők sorából. *Dr. Répási Gellértnek* megadatott, hogy 1955-1985 között egy új vasgyár termelésének beindításában és továbbfejlesztésében – munkatársait is nagy teljesítményekre sarkallva –, kiemelkedőt alkothasson. Történt ez úgy, hogy nem is kohász, hanem orvos szeretett volna lenni.

Dr. Répási Gellért

A Sajó menti Körömben született 1925. május 15-én. A miskolci Fráter György Katolikus Gimnázium elvégzése után – hogy ösztöndíjat kaphasson – nem a vágyott orvosira, hanem a soproni egyetemre kohásznak iratkozott be. Az már nem véletlen, hogy a szakmát a *Diósgyőri Vasgyárban* kezdte művelni, de az talán véletlen is lehetett, hogy néhány év elteltével – a saját szerencséjére és mindannyiunk hasznára – az épülőfélben lévő akkori *Sztálin Vasműbe* került. Ebben a gyárban megfelelő lehetőség adódott az ambiciózus, fiatal szakember képességeinek kibontakoztatásához. Ő élt a lehetőséggel: célratörően, kellő eréllyel, rendkívüli áttekintéssel és sikeresen vezényelte közel 8 évig az acélmű és több mint 20 éven át a nagyvállalat műszaki fejlesztéseit, beruházásait és termelését.

Irányításával minden területen kiváló eredmények születtek.

Döntő személyes érdemei vannak abban, hogy 1972-re, a gyárépítés második ütemére tervbe vett létesítmények megépítése nélkül is, sikerült elérni a Nép gazdasági Tanács által megjelölt évi 1 millió tonnás acélgyártási és hengerlési kapacitást. Ezt a martinkemencék és az acélgyártási technológia többszöri átalakítása, valamint az egyemeleges hengerlésre alkalmas acéltuskók a saját szabadalma alapján történő gyártása tette lehetővé.

Nem felejthető személyes érdeme, hogy 1967-ben – amikor a világon a termelt acélnak mindössze 3%-át öntötték öntőgépeken – előrelátóan a folyamatos acéllöntési technológia megvalósítása mellett foglalt állást. Ez a technológia, majd ennek a gyáron belüli többirányú továbbfejlesztése sok eredménnyel járt és mondhatjuk, hogy kb. 25 éven át a vasmű gazdaságosságának alapját képezte. A világot ezen a téren 20 évvel sikerült megelőznünk.

Műszaki igazgatóként törekedett a mű vertikális termelési összhangjának megteremtésére, s ez az egyes technológiák fejlesztéséhez adott impulzust. Ehhez felhasználta a külföldi, élenjáró technológiát alkalmazó üzemek tapasztalatait, a hazai szakintézetek és nem kismértékben a gyári kollektíva újító, alkotó tevékenységét is. A kapacitás nőtt, a ráfordítások csökkentek, nagyon sokat javult az anyagkihozatal, az energianyújtás 20 év alatt a felére csökkent. Nagyon is megérdemelt volt az *Allami Díj*, amivel 1980-ban öt munkatársával megosztva jutalmazták. Még aktív idejében kezdett üzemelni a konverteres acélmű, és épült fel a koksizoló III. blokkja is.

Munkája során folytonosan támaszkodott a tudomány és különösen az anyagtudományok eredményeire. Szorgalmazója és résztvevője is volt a vállalati kutatásnak sok új acélfajta – köztük a mikroötvözött, növelt folyáshatárú, jól hegeszthető acélok kifejlesztésének.

Tudományos tevékenységeként 1976-ban kandidátusi fokozatot szerzett, és 1982-ben elnyerte a műszaki tudományok doktora fokozatot is.

1964-1985 között a KGST Acél- és Ferroötvözet-gyártási Szekciójának elnöke volt, 1975-től a Magyar Tudományos Akadémia Tudományos Minősítő Bizottságában tevékenykedett és tanácskozási joggal részt vett a Műszaki Tudományok Osztályának munkájában is.

Nagy súlyt helyezett a tudományos eredmények gyakorlatba való átültetésére. Őt idézem: „A tudomány és műszaki fejlesztés eredményeinek technológiává alakítása az eredményesség elsőszámú feltétele. E nélkül a piaci igényekhez való alkalmazkodás, illetve a versenyképesség fenntartása csak illúzió. És ennek a folyamatnak a főszereplője az alkotó ember.”

Ez a hitvallás sikerének legfőbb titka is. Különleges érzékkel látta meg az egyes emberben rejlő lehetőségeket. Szerencsésen választotta meg a tehetséges, kellő felkészültségű és megfelelő szorgalmú munkatársakat. Tőlük maximális teljesítményt követelt, de ehhez – teljes bizalmával – biztosította az alkotó légkört is.

Kiaknázta a kohászok civil szervezetében az OMBKE-ben rejlő lehetőségeket is. Elindítója és támogatója volt annak a balatonszéplaki konferenciasorozatnak, melyen több mint 25 éven át a kohászat hazai és külföldi szakemberei cserélték ki tapasztalataikat, ismertették eredményeiket. Mindebből a vasgyárak sokat profitálhattak.

Eredményes munkásságát a már jelzett Állami Díjon kívül más kitüntetésekkel is elismerték. 1975, 1980 és 1985-ben a *Munka Érdemrend arany fokozata* kitüntetésben részesült. Megkapta a *Szocialista Munkáért Érdemrendet* is. Egyesületünkben kifejtett munkájáért *Sóltz Vilmos* és *Wallner Aladár emlékérmeket* kapott.

1985-ben, 60 évesen ment nyugdíjba, de még 10 éven át, amíg egészsége engedte, munkatársai támaszkodhattak tanácsaira. Hosszasan betegeskedett, végül hirtelen távozott. Otthonában rosszul lett és a kórházban hat óra múlva megállt a megfáradt szív.

Egyesületünk tiszteleti tagját a Dunaferr Rt. saját halottjaként búcsúztattuk 2005. június 3-án, a dunaujvárosi temetőben. Sírján – a hozzátartozók és tisztelők koszorúi mellett – elhelyeztük a Dunaferr Rt., a Magyar Vas- és Acélipari Egyesülés, valamint az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület koszorúit is.

Kedves Gellért, feleséged mellett nyugodjál békében! A vaskohász társadalom nevében mondunk Neked utolsó Jó szerencsét.

Dr. Takács István

Vocem Preco! Újabb keletű tévedések a selmeci hagyományok területén

SZEMÁN ATTILA főmuzeológus (Központi Bányászati Múzeum, Sopron)

A szerző egy-egy jelképünk helytelen használatára ill. elnevezésére hívja fel a figyelmet. Mondanivalóját, álláspontját történelmi és nyelvészeti adatokkal támasztja alá.

Arany és ezüst gyíkok Selmecebánya címerében

Az utóbbi években ismét kedvelt ábrázolás lett a selmecebányai címer a gruben- és walden foltokon. Örülünk ennek, hiszen nagyon dicséretes, hogy a selmeci hagyományokra ilyen módon is emlékeznek az utódintézmények diákjai. Sajnálatos módon azonban, ezek a címerek nem teljesen hiteles színekben jelennek meg. A hímzett selmecebányai címerek lényeges eleme a két gyík, s ennek megfelelően ábrázolják is mindig őket. Színük azonban sárga és fehér, ami nem felel meg az eredeti ábrázolásnak. Hiszen a selmecebányai címer címertartói, melyek eredetileg sárkányok voltak, zöld színűek!¹ A sárga és fehér a heraldikában valójában nem is szín, és csak az arany és ezüst fémek helyettesítésére alkalmazható.²

További pontatlanság, hogy az utóbbi néhány évben a gyíkok helyett gyakran szalamandrákat említenek. Ez több szempontból is valótlan. A gyíkok és szalamandrák legfeljebb a felületes szemlélők számára hasonlóak. A gyíkok azonban hullólk, a szalamandrák pedig kétélűek. Ebből adódóan a gyíkok sokkal mozgékonyabbak és alakjuk is sokkal karcsúbb. A történelmi forrásokban előforduló latin elnevezés mindig a lacerta, és soha nem fordul elő a salamandra. A szalamandrák nem felelnek meg az eredetmondában betöltött szerepüknek sem, hiszen a mély völgyek kis patakjaitól el sem távolodhatnak, s ennél fogva a hegyek teléreinek nyílásaiba sem bújhatnának bele. Színük a mi égővünkön csak fekete, vagy fekete alapon sárga foltos lehet. Az igaz ugyan, hogy a selmeci diákszokásokhoz több oldalról is kapcsolódnak a szalamandrák: 1. A bányász- illetve diákvonulás elnevezése a szalamander, a szalamandrák német nevére utal. 2. A középkori bestiáriumok szerint a szalamandrák lételeme a tűz és kedvelik is ezt az elemet, ezáltal kapcsolódnak a kohászathoz. 3. Az előbbiekhöz kapcsolódóan a mágiában a tűz szellemei a szalamandrák, s ily módon a „garabonciás diák”-kal és a szabadkőművességgel is összefüggésbe hozhatók. A selmecebányai címerhez azonban még áttételesen sincsen közük.

A selmecebányai címerpajzsot két oldalról tartó sárkányok első színes ábrázolása a selmeci jogkönyvben található (1. kép)³. (A képeket technikai okokból a cikk végén helyeztük el. – Szerk.) A – meglehetősen lompos formájú – sárkányok már itt alapvetően zöldek, csak a hasuk táján sárgások kicsit. Emellett egyforma színűek, színük különbözősége tehát fel sem merülhet, és arany

vagy ezüst színekről szó sincs, pedig ezen a címerképen a fémeket valódi fémszínnel adták vissza. A Szent Katalin templom kapuja fölött látható 1555-ös falfestményen a sárkányok színe szürkés színű. Ez az egyetlen eset, mikor hiteles ábrázoláson a két sárkány színe a zöldtől eltérő, ez azonban a jelenlegi fakult színre vonatkozik, a festmény eredeti színe lehetett halványzöld is. Az még így is bizonyos, hogy ismét egyforma- és nem fémszínűek. A későbbiekben a címertartók gyíkká alakultak, s amikor 1788-ban a selmecebányai címert egyesítették a bélabányaival, bekerültek a címerpajzsba. Helyenként persze ezután is ábrázolták a szűkebb értelemben vett selmecebányai címert, s ezeken a gyíkok pajzsán kívül maradtak. Az állatalakok azonban akár sárkány, akár gyík formájúak, és akár a pajzsán kívül vagy belül helyezkednek el, mindig zöldek. Így egy 1834-ből származó selmecebányai céltáblán is jól láthatóan zöld színűek (2. kép)⁴. Ilyen formában rögzültek a 19. század második felének magyar nyelvű selmec-kultuszában is. Olyannyira, hogy a „Selmeci” előnevű Pöschl Ede selmeci professzor 1887-ben adományozott címerében is zöldek a gyíkok⁵. Itt, a közrefogott várral egyetemben, egyértelműen Selmecebánya városára utalnak a heraldika eszközével. A zöld gyíkok továbbra is szerepeltek a város címerében 1959-ig, amikor is Selmecebánya visszatért az 1275-ös pecsétről ismert legrégebbi címeréhez. A legrégebbi címerábrázoláson ugyanis még nem találhatók meg a sárkányok.

A heraldikai jobboldalon arany, másik oldalon ezüst gyíkot mutató címerkép heraldikailag hamis, nagy valószínűséggel a 18. századtól ismert mondára alapozódik. De a monda is csak aranyos, ezüstös hátú gyíkokról tud⁶, s ezek a telérek repedéseiből bújnak elő. A heraldika azonban tudomány, sőt meglehetősen kötött elemekkel dolgozó tudomány. Egy címet leírni is csak speciális kifejezésekkel lehet, hiszen ha mindent körül kellene írni, nagyon is hosszú lenne a leírás. Mindez teljesen kézenfekvő, hiszen országokat, csoportokat, személyeket jelölő címerekről, azaz jelképes ábrákról van szó, melyeknek pontos jelentése és ábrázolása nagyon fontos. Így önkényes változtatások egyáltalán nem fogadhatók el. A hamis címerképet először egy Prizbramban 1971-ben kiadott népszerűsítő munkában találjuk meg^{7,8}. Ennek szerzője cseh nemzetiségű, s bizonyára nem volt eléggé tisztában a régi magyarországi címerekkel. Pedig a tudományos szlovák szakirodalom is

ragaszkodott az eredeti leírásokhoz és ábrázolásokhoz⁹. Azóta sem tudunk róla, hogy elfogadta volna ezt az önkényes változtatást.

Megtévesztő a hamis változat, hiszen tetszetős, és érthetően nagyon jól beleillett az arany és ezüst bányászatát egyaránt művelő bányászok szemléletébe. Ezért történhetett, hogy a hodrusi bányászok 1992-ben, készítettek egy hagyományőrző zászlót, mely szintén az arany-ezüst gyíkokat mutatja be. Ezen a jobboldali (heraldikai értelemben) gyík vagy sárkány arany a baloldali ezüst. Hozzájárulhatott a téves színek, valójában fémek (heraldikai értelemben a zöld máz helyett arany és ezüst fémek) elterjedéshez az is, hogy Selmecbánya jelenleg a legrégebb címerváltozatát használja (3. kép), melyen a címertartó sárkányok vagy gyíkok nem szerepelnek. Nem látható tehát lépten-nyomon a gyíkokat helyesen ábrázoló színes címerváltozat. Magyarországon először – nyilvánvalóan jóhiszeműen – Benke István népszerűsítette Schenk színes kiadványa alapján ezt a hibás változatot¹⁰. Schenk tévedése azért is lehetett ilyen nagy hatású, mert – a már említett, és a selmeci hagyományokból jól ismert – monda is aranyos hátú gyíkokat említ. A selmeci eredetmondát pedig a gyíkokkal – nagyon helyénvalóan – sok hallgató ismeri. Ezek után a kétségtelenül dekoratív, bár hamis címervariáció érthetően gyorsan terjedt a korsókon, gruben- és waldenfoltokon. Minthogy azonban nem felel meg a történelmileg kialakult valódi selmeci címer színeinek, ezek az ábrázolások, sajnos, mind helytelenek.

Pickhammer

Nagyon meglepődtem, mikor először hallottam a miskolci hallgatóktól ezt a német (vagy angol?) eredetű kifejezést a keresztezett bányászékből és kalapácsból álló bányász jelképünkre alkalmazni. Ismerős ugyan az elnevezés, csakhogy a magyar bányász ezt egészen más szerszámra használja. Bár a német szótár (*Halász Előd: Német-magyar szótár, Budapest, 1967.*) a Pickhammer szó jelentéseként a „csákánykalapács” szót adja meg, valójában a bányászok a sűrített levegő meghajtású fejtőkalapácsot nevezték így. Nem lehetetlen, hogy valamilyen összefüggés van az angol bányásznyelvel is ebben a tekintetben, mert a pickhammer angol szóként is szintén a fejtőkalapács megfelelője (*Ország Mihály: Angol nagyszótár, Budapest, 1960.*) A Mecseki zsargon-szótár nagyon helyesen „pikhámmar” kiejtéssel der Pickhammer fejtőkalapács jelentéssel hozza ezt a bányászati kifejezést¹¹. Ennek szóanyag-gyűjteménye még a ténylegesen használt, hagyományos bányásznyelvet rögzíti, s természetesen nem tud a pickhammer ék-kalapács értelmezéséről. Ha valamilyen okból idegen nyelven kívánjuk megnevezni a bányászjelvényt, erre németben a „Schlägel und Eisen” az állandósult kifejezés, míg az angolban a „Pick and hammer” a megfelelője. Ez utóbbi – a hangsort tekintve – nem áll messze a „pickhammer”-tól, mégsem cserélhető fel azzal.

A kifejezést gondolom a „Majd ha a földi műszak” című bányásznótánk – melyet méltóképp szeretnek éne-

kelni bányász dolgozók és hallgatók egyaránt – sok-sok éneklése tehetné népszerűvé a miskolci hallgatók között:

„Majd ha a földi műszak végképpen lejár,
pickhammerrel kopogunk a menny kapuján...”

Egy miskolci kiadvány szerint a nóta Miskolcra terjedt el a '70-es évek második felében¹². Ez úgy vélem teljesen korrekt vélekedés, és egyben utal annak viszonylag új mivoltára is. Ez pedig egyértelműen a helyes német, illetve angol elnevezés mellett szól. A 20. század közepe táján, szénbányász környezetben keletkezett nóta érthetően az akkor legelterjedtebben használt szerszámot, a fejtőkalapácsot helyezte a középpontba. A bányászékre és kalapácsra nem is gondolhatott a munkás, hiszen ezeket a szerszámokat egyáltalán nem használták már!¹³

A hibás elnevezés egyébként csak néhány évvel ezelőtt keletkezett a miskolci hallgatók (bányamérnököktől a bölcsészekig) körében, de azután gyorsan terjedt, s ma már a soproni, dunaújvárosi stb. hallgatók is használják. A bányamérnökök közép-korosztálya azonban még egyáltalán nem ismeri a pickhammer kifejezés hibás bányászjelvény értelmezését. Úgy gondoljuk, a történelmileg kialakult speciális bányász kifejezések értelmét nem szabad önkényesen ma sem megváltoztatnunk – különösen nem egy több száz éves jelkép nevét.

HIVATKOZÁSOK

1. *Szemán Attila: Selmecbánya címerének fejlődése, Levéltári Szemle 47. (1997) 4.sz. 11-24. p.*
2. Ez a gyakorlat a heraldikában csakis praktikus okok miatt tekinthető bevett szokásnak. Az arany és ezüst fém-színű ábrázolása ugyanis sokszor nagyon drága volt.
3. A Magyar Nemzeti Múzeum gyűjteményében található ltsz.: 61.53.C. Fotó: Dabasi András
4. A Szlovák Bányászati Múzeum (Slovenské Banské Múzeum) gyűjteményében ltsz.: inv. UH – 2324
5. *Szemán Attila: A dualizmus korában adományozott címerek bányászati és kohászati vonatkozásai in: Péch Antal (1822-1895) és kora Miskolc-Rudabánya 1997. 181.p.*
6. *Faller Jenő: Bányászati vonatkozású magyar város címerek Bányászati és Kohászati Lapok 75/1942. 486. p.*
7. *Majer Jirží – Čáka, Jan: Technika eeských a slovenských dolu v prubehu dejin Příbram, 1971. 7.p.*
8. *Čáka J.-Schenk J.: Bergstädte in der Tscheslowakei, heraldischen Bildern I. rész Příbram, é.n. (1980-as évek).*
9. *Novák, Jozef: Slovenské mestské a obecne erby Bratislava, 1972. 91-94. p. (a későbbi szerzők ma is rá hivatkoznak)*
10. *Benke István: Bányaváros címerek Minikönyv sorozat Miskolc, 1992. 22-23. p.*
11. *Sík Lajos: Mecseki zsargon-szótár, Nyelverteremtő bányászok II. Pécs, 2000. (szerk. Szirtes Béla) 35. p.*
12. Daloskönyv 1998. „Vivát bölcsész” Miskolci Egyetem Bölcsészettudományi Kar 67. p.
13. Olyannyira nem, hogy sok esetben a bányászjelvény két, mindkét végén tompa vasú kalapács ábrázolását jelentette.

1. kép: Selmecebánya címere a jogkönyvben

2. kép: A címer az 1934-es céltáblán

3. kép: Selmecebánya jelenleg használt címere

SZEMÁN ATTILA 1985-ben végzett a Szegedi József Attila Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karán, mint magyar-történelem szakos középiskolai tanár és régész. Az egyetem elvégzése után a Központi Bányászati Múzeumban helyezkedett el, s jelenleg is ott dolgozik. Elsősorban a bányászattörténet tárgyi anyagával foglalkozik. Publikációi bányászati heraldikából és numizmatikából, a bányászat különböző munkaeszközeiről, dísz tárgyairól, ruháiról jelentek meg.

GŐZTECHNIKA KFT.

spirax
sarco

gőzrendszerek

GARONI AVAL

a gyorsgőzfejlesztőtől a
nagykazánig
Rendszerek–szerelvények–szerviz
www.goztechnika.hu 62/553-950
6724 Szeged, Vértói út 18/c

h+s
Hutter+Schrantz
Hungária Kft.

Termékeink:

- Feszítőperemes fém és műanyag rosták
- Műanyag rosta/rendszerek
(CLIP-TEC, UNIPLANK, UNISTEP
Vibro-Elastic, Síkrosta)
- Hárfa rosták, préshegesztett rosták,
perforált lemezek
- Ipari drótszövet (vibrátor fonatok) osztályozó
gépekhez, magas kopás- és rezgésálló rugóacélból,
rozsdamentes kivitelben is
- Allgaier szitabetétek javítása, felújítása
- Hullámrácsok tetszőleges rácsosztással, jól
hegeszthető anyagból, rozsdamentes kivitelben is
- Műszaki szövetek, szítaszövetek 0,04 mm-től
rozsdamentes, rugóacél, horganyzott és szénacél
anyagokból
- Szúnyoghálók szélein szegett, szőtt kivitelben
(barna, fehér, szürke, zöld színekben;
1,0; 1,2; 1,5 m széles tekercsekben)
- Vadhálók tűzi horganyzott kivitelben
- Kerítéselemek, kerítésmezők

3000 Hatvan–Nagygyombos

Tel./Fax: 06-37/341-231; 06-37/540-213

Mobil: 06-20/3131-612

E-mail: hutter@h-s.hu Weboldalunk: www.h-s.hu